

УДК 374:373.67

Наталія ЯЦЮРА,
керівник гуртка «Виготовлення сувенірів» КЗ «Луцький міський
Центр науково-технічної творчості учнівської молоді Луцької міської ради»;
Наталія РОМАНЮК,
методист відділу освітньої та інноваційної діяльності ВІППО

Екотильда: нове життя старих речей

Розкрито технологію виготовлення іграшок у стилі тильда з використанням вторинної сировини. Представлено практичні прийоми роботи зі старими речами, рекомендації щодо утилізації та повторного використання тканин, а також покроковий процес створення екологічної іграшки. Матеріал висвітлює виховний, естетичний та екологічний потенціал екотильди в системі позашкільної освіти.

Ключові слова: іграшка тильда, екоіграшка, вторинне використання, вторинна сировина, позашкільна освіта, екологічна свідомість, ручна праця, творчість, формування цінностей, відповідальне споживання.

Nataliia Yatsiura, Natalia Romaniuk. Eco-Tilda: Giving Old Items a New Life.

The article presents the technology of crafting Tilda-style dolls using recycled materials. It describes practical techniques for working with old items, provides recommendations for the disposal and reuse of fabrics, and outlines a step-by-step process for creating an eco-friendly toy. The material highlights the educational, aesthetic, and environmental potential of Eco-Tilda within the system of extracurricular education.

Keywords: Tilda doll, eco-toy, reuse, recycled materials, extracurricular education, environmental awareness, handicraft, creativity, value formation, responsible consumption.

Сучасна освіта дедалі більше орієнтується на формування екологічної культури, відповідального споживання та свідомого використання ресурсів. Важливо навчити дітей бачити у звичних речах потенціал для повторного використання, усвідомлювати, що творчість не завжди потребує нових матеріалів, а може базуватися на переосмисленні вже наявного.

Стиль тильда виник у 1999 році завдяки норвезькій дизайнерці Тоні Фіннангер. Вона створила серію ляльок, які відрізнялися простотою форм, м'якими пастельними кольорами, спокійною «скандинавською» естетикою і відсутністю надлишкових деталей.

Ідея Тоні була дуже сучасною: красу можна знайти у мінімалізмі, природності та теплих ручній роботі. Вона шила свої перші іграшки з наявних підручних тканин – льону, бавовни, обрізків від попередніх робіт, фактично пропагуючи те, що ми сьогодні називаємо екоукоділлям.

Іграшки у стилі тильда є не просто м'якими виробами, а втіленням особливої філософії простоти,

тепла й затишку. Їх характерними рисами є мінімалістичні форми, м'яка кольорова гама та відчуття рукотворності. У поєднанні з екологічним підходом стиль стає ефективним інструментом розвитку творчого мислення, естетичного смаку, акуратності та екологічної свідомості дітей.

На відміну від масового пластикового виробництва, рукотворні іграшки з натуральних тканин дарують відчуття неповторності й індивідуальності. Виготовлення таких іграшок не потребує складного обладнання – достатньо простих матеріалів, голки, ниток і бажання творити. Саме тому екотильда є доступною формою діяльності як у гуртковій роботі, так і в домашніх умовах.

Екотильда зберігає всі традиційні риси класичної тильди, але додає важливі акценти:

1. Простота силуету (рис. 1, 2).

Лялька-тильда має витягнуті пропорції, легкі плавні лінії, мінімум деталей. Це дає змогу економити тканину, використовувати дрібні обрізки, уникати зайвих витрат матеріалів. Така простота робить тильду ідеальною для роботи з вторинною сировиною.

Методичні публікації

Рисунки 1, 2

2. Натуральність та м'які кольори.

Для класичної тильди використовуються спокійні, природні відтінки, що легко досягається за рахунок старого одягу. Наприклад, стара льяна чи бавовняна сорочка – чудовий матеріал для ляльки, потертий светр – готовий матеріал для сукні, мереживо зі старої наволочки – декор.

3. Мінімалістичне обличчя.

Обличчя ляльки в стилі тильда складається лише з двох очей-крапочок і рум'ян. Це економить матеріали, не потребує складної косметики, фарб, великих наборів, робить іграшку «теплою» та універсальною. На лиці у тильди завжди є рум'янець, його можна нанести звичайною косметикою (рис. 3, 4).

Рисунки 3, 4

4. Тепла атмосфера ручної роботи.

Ця іграшка цінна не матеріалом, а емоцією, яку вкладають у процес. Це і відповідає сучасній екофілософії: цінувати не нове, а створене своїми руками, уміти давати речам другий шанс.

Риси іграшок у стилі тильда мають унікальні особливості, що робить їх впізнаваними та привабливими для дітей і дорослих.

Основні риси:

- теплий, дружній образ і продуманість деталей;
- кожна іграшка має свій характер та образ;
- автори дбають про дрібні деталі: форма очей, носика, рум'янець, аксесуари;
- стиль «примітив»;

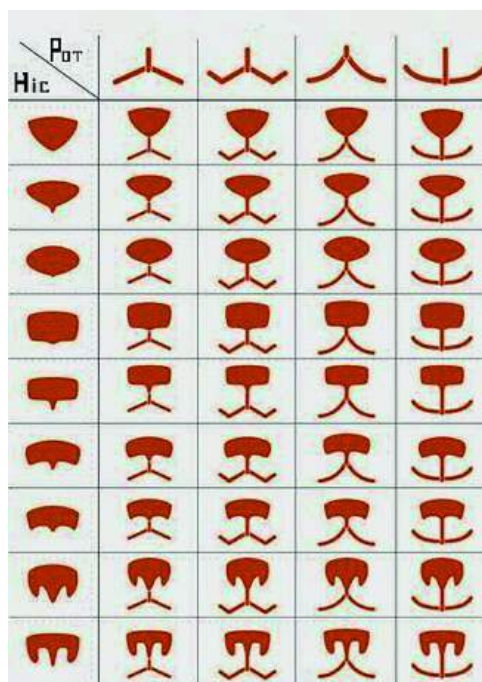
- іграшки виконані без надмірностей, лаконічно;
- простоту форм підкреслює миловидність і теплота виробу.

Особливості тильд-тварин:

- тварини не мають волосся, на відміну від ляльок;
- можуть мати одяг (маленьку кофтинку, штани або спідничку);
- ніс завжди вишитий, очі – маленькі вузлики.

Завдяки простоті та пропорціям іграшки миловидні, лагідні та «живі». Вони підходять не лише для гри, а й для декору інтер'єру або подарунка.

Можна користуватися такою схемою для оформлення тильд-тварин (рис. 5, 6).

Рисунки 5, 6

Для виготовлення волосся використовуються м'які й об'ємні нитки для в'язання, нитки муліне, вовну і навіть клоччя з льону (рис. 7).

Процес виготовлення зачіски ляльці – див. рис. 8.

Стиль тильда охоплює велику кількість сюжетів і персонажів, але всі вони поєднані спільними рисами: мінімалізмом, теплим скандинавським дизайном,

Рисунок 7

Рисунок 9

Рисунок 8

Рисунок 10

Рисунок 11

втягнутими пропорціями й натуральністю. У контексті екотематики ці іграшки набувають нового змісту, адже кожен вид можна створити з вторинної сировини, надаючи друге життя старим речам. Існує низка видів тильд.

1. Тильда-лялька (класична) (рис. 9).

Характеристика:

- втягнуте тіло, мінімалістичне обличчя;
- м'які приглушені відтінки одягу;
- сукня, фартушок, піжама, пальто.

Екоакцент:

- тіло можна шити зі старої бавовняної футболки чи сорочки;
- одяг – з обрізків постільної білизни, дитячих суконь, льону;
- волосся – з ниток, що залишилися після інших робіт.

2. Тильда-ангел.

Характеристика:

- ніжний образ із крильцями;
- асоціюється зі святом, зимовою тематикою, новорічним декором.

Екоакцент:

- крильця виготовляють зі старих серветок, мереживних комірців або залишків тюлю;
- сукня з пошкоджених, але красивих шматочків тканин;
- використання вишивки зі старих наволочок чи рушників.

3. Тильда-заєць / тильда-кролик (рис. 10).

Характеристика:

- одна з найпопулярніших форм;
- втягнуті вуха, милий мінімалістичний образ.

Екоакцент:

- підходять старі трикотажні светри;
- із рукавів можна вирізати симетричні деталі;
- декор робиться з маленьких клаптиків, які інакше стали б сміттям.

4. Тильда-кіт (рис. 11).

Характеристика:

- фігурки домашніх тварин у стилі тильда;
- прикраси – бантики, жилетки, капелюшки.

Екоакцент:

- чудово шийються з реставрованого фетру або старих вовняних речей;
- одяг створюється із залишків тканин або обрізків з попередніх проєктів.

5. Тильда-тваринки (ведмедики, олені, жирафи).

Характеристика:

- іграшки у впізнаваному подовженому стилі;
- популярні у сезонних композиціях.

Екоакцент:

- виготовляються із шерстяних речей, флісових кофт чи джинсових штанів;
- дрібні деталі – носики, лапки – роблять з обрізків, що залишилися після крою;

Методичні публікації

– можуть бути повністю зроблені з перероблених матеріалів.

6. Тильда-птахи (гуси, курочки, лелеки).

Характеристика:

– традиційний сюжет для декору;
– часто використовуються на Великдень або для етнокомпозицій.

Екоакцент:

– чудово шиються з обрізків постільної тканини;
– крильця – з тюлі, старого фатину чи мережив;
– набивання – із чистих шматочків синтепону від старих курток.

7. М'які тильда-прикраси – серця, зірочки, ялинкові іграшки (рис. 12).

Рисунок 12

Характеристика:

– дуже прості у виконанні;
– використовуються як декор, подарунки, сувеніри.

Екоакцент:

– майже повністю виготовляються зі смужок, клаптиків, залишків тканини;
– можна декорувати ґудзиками, які вже не використовуються;
– набити можна обрізками ниток чи шматочками чистої тканини.

Види тильди легко адаптуються під екотематику, адже кожну з іграшок можна створити із залишків матеріалів, природних або відновлюваних ресурсів.

Це робить стиль тильда не лише естетичним, але й екологічно відповідальним (рис. 13, 14).

Для створення іграшки тильда існують певні особливості:

Рисунок 13

Рисунок 14

1. Викрійка.

Силует тильди спеціально простий. Це дозволяє економно розміщувати деталі на тканині, використовувати навіть маленькі клаптики, уникати великих відходів. Діти переносять шаблон на тканину, дотримуючись принципу раціонального крою.

2. Зшивання деталей.

Для екомайстерок достатньо ручних швів: «уперед голку», «через край», «потайний». Це дозволяє дітям акуратно з'єднувати дрібні деталі та контролювати якість роботи.

3. Вивертання.

Через витягнуту форму деталей (руки, ноги) діти вчаться вивертати вузькі частини за допомогою палички чи олівця – це тренує акуратність і терпіння.

4. Наповнення.

Для тіла тильди використовують: синтепон, холофайбер, чисті залишки м'яких матеріалів. Наповнення має бути рівномірним, щільним, але не надмірним, щоб іграшка зберігала форму. Для набивання іграшок застосовується синтепон.

Можна навіть скористатися наповнювачем зі старої подушки. Окремі деталі ляльок можна набити непотрібними обрізками тканини, які залишаються після шиття. Якщо немає вже зовсім нічого, можете спробувати навіть вату.

5. Одяг і декор.

Один із головних творчих моментів – створення образу: дітям пропонується з підготовлених старих матеріалів зробити плаття, пальто, шарфик, сумочку, капелюшок тощо, важливо заохочувати їх комбінувати різні фактури, обирати колірні поєднання, створювати стиль.

Дуже зручно для пошиття іграшок мати швейні фігурні ножиці зигзаг. Найчастіше фігурні ножиці для тканини використовуються для викрійки деталей.

Деталі виходять чіткими й акуратними. Зріз тканини, виконаний цими ножицями, дуже декоративний, а крім того, на деяких матеріалах вони запобігають осипанню. Також ці ножиці можуть застосовуватися для фетру, замші й тонкої шкіри. При шитті тканин використання зигзагоподібної моделі ножиць для крою дозволить обійтися без подальшої обробки країв оверлоком, що має велике значення для пошиття іграшок (рис. 15, 16).

Для тильд-тварин можна користуватися схемами для викрійок: тулуб, лапки, голова, хвіст. Прості форми дозволяють створювати унікальні варіанти, додаючи одяг, декоративні елементи або аксесуари.

Загалом, для пошиття будь-якої тильди існує кілька етапів:

- шаблони для перенесення на тканину;
- вирізання деталей ляльки;
- зшивання деталей;
- набивання ляльок синтепоном або холофайбером;

- декорування ляльок;
- оформлення обличчя і волосся.

Для виготовлення екотильди підходять:

- обрізки тканин від старого одягу;
- старі сорочки, футболки, нічні сорочки;
- непотрібні светри як матеріал для одягу;
- залишки синтепону з подушок чи курток (чисті);
- мереживо, стрічки, ґудзики, що залишилися після ремонту речей.

Важливо навчати дітей правильно обирати тканини:

- щоб вони були чистими й приємними на дотик;
- бажано натуральні – бавовна, льон, трикотаж;
- гармонійними за кольорами.

Використання старих речей сприяє розвитку творчого мислення дітей, адже вони вчаться бачити в них можливості для нового застосування, а не сприймати як відходи. У такому підході іграшка перетворюється з простого виробу на повноцінний дизайнерський проєкт. Іграшки у стилі тильда органічно поєднуються з творчим переосмисленням уживаних або непотрібних матеріалів у нові функціональні та естетично привабливі вироби (рис. 17, 18).

Окремої уваги заслуговує виготовлення тильди у стилі *Zero Waste*, що передбачає повністю безвідходний підхід. Тильда у цьому стилі – це сучасний напрям, у межах якого іграшки створюються виключно з матеріалів, що вже перебували у використанні: зношеного одягу, тканинних обрізків та дрібних залишків, які зазвичай утилізуються. Такий виріб слугує не лише результатом творчої діяльності, а й наочним прикладом екологічного мислення, раціонального

Рисунки 15, 16

Рисунки 17, 18

використання ресурсів і відповідального споживання.

Тильда *Zero Waste* є ефективною формою роботи під час реалізації екопроектів, занять у гуртках, тематичних уроків, конкурсів і виставок, де ключовою умовою є повторне використання матеріалів.

Матеріали, придатні для виготовлення тильди *Zero Waste*:

- уживаний одяг;
- футболки, сорочки, сукні, шорти, домашній трикотаж;
- джинсові вироби, що добре тримають форму та створюють виразну фактуру;
- флісові речі, які легко обробляються та м'які на дотик.

Також використовуються тканинні обрізки, клаптики зношеної постільної білизни, залишки після попередніх робіт, елементи декору (гудзики, тасьма, мереживо зі старих фіранок або комірців), джуповий шпагат, нитки та залишки пряжі.

Для наповнення використовуються шматочки синтепону зі старих подушок, курток, ковдр, обрізки тканини, порізані на дрібні квадрати, нитки, що залишилися від розпущених речей. Є кілька секретів створення тильди *Zero Waste*.

Секрет 1. Правильний вибір тканини для тіла.

Щоб уникнути перекосів і нерівностей, використовуйте тканину, що не розтягується занадто сильно (бавовна, полотно зі старих сорочок). Трикотаж теж можна, але треба підкласти його на тонку основу – це утримає форму.

Секрет 2. Маскування різних фактур.

Оскільки тканина з відходів часто відрізняється за товщиною і якістю, то робіть деталі з симетричних шматків однієї тканини, для рук і ніг вибирайте найбільш однорідні обрізки. Якщо тканина має пляму – поверніть її всередину, вона не вплине на вигляд.

Секрет 3. Набивання дрібними шматочками.

Набивання з обрізків робіть із маленьких шматочків (1–1,5 см), для щільного силуету утрамбовуйте дерев'яною паличкою. Для голови краще використовувати дрібні й м'які обрізки або синтепон – тоді форма буде гладкою.

Суміш «синтепон + дрібні обрізки» робить набивання еластичним і рівним.

Секрет 4. Вирівнювання швів.

Старі тканини інколи «поводяться» неідеально, також перед кроєм обов'язково проведіть праскою (якщо тканина в'яла); також використовуйте вузьку стрічку із залишків флізеліну, якщо хочете зміцнити деталі.

Секрет 5. Екоодяг з обрізків.

Прикраси та одяг можуть бути повністю з відходів. Наприклад, маленькі шматочки тюлю – це ідеальні крильця; стара наволочка – чудовий фартушок, джинсові кишеньки з дитячих штанів – стильний екодекор, розпущені нитки зі светра – найкраще волосся для тильди.

Секрет 6. Невідповідні кольори – це фішка *Zero Waste*.

Не потрібно шукати ідеальне поєднання тканин. У стилі *Zero Waste*:

- легка «недосконалість» додає шарму;
- різні фактури виглядають автентично;
- контрастні шматочки створюють унікальний авторський стиль.

Секрет 7. Використання «найменших залишків».

Навіть клаптики 1–2 см можна застосувати для мініаплікацій, для дрібних бантиків, для гудзикових петель, для оздоблення капелюшків. Це майже повне безвідхідне виробництво.

Секрет 8. Збереження міцності без нових матеріалів.

Якщо немає нової нитки – розпустіть старий виріб, нитки зі старих светрів чудово підходять

для декоративної строчки та пришивання деталей. Для міцного шва достатньо скласти нитку у 2–3 рази.

Секрет 9. Власний стиль із мінімуму ресурсів.

Тильда Zero Waste часто виглядає більш «домашньою» й душевною. Це не недолік – це головний дизайнерський принцип: іграшка має свою історію, у якій кожен шматочок матеріалу прожив окреме життя.

Переваги Zero Waste:

– Екологічність: повністю повторне використання матеріалів.

– Економність: не потребує закупівлі нових тканин.

– Унікальність: жодна іграшка не повторює іншу.

Виховна цінність: діти вчатьса ощадливості, творчого мислення та турботи про природу.

Виставковий потенціал: такі роботи особливо цінуються на конкурсах вторинної сировини (рис. 19–24).

Екоіграшка в стилі тильда має широкий спектр практичного використання, як у побуті, так і в освітньому середовищі. Вона виступає не лише декоративним чи сувенірним виробом, а й ефективним інструментом навчання, виховання та розвитку екологічної свідомості дітей. Декоративна

функція іграшки тильда відома своєю теплою атмосферою та скандинавською естетикою. У варіанті «еко» вони стають:

– елементом інтер'єрного декору (кімнати, бібліотеки, класу, холу);

– частиною сезонних композицій (новорічних, весняних, осінніх);

– прикрасою виставок та тематичних куточків «Нове життя старих речей».

Такі іграшки створюють затишок і демонструють приклад відповідального використання матеріалів (рис. 25).

Висновки. Виготовлення іграшок у стилі тильда з екологічним спрямуванням є актуальним напрямом декоративно-ужиткового мистецтва, що поєднує творчість, дизайн і екологічне виховання. Така діяльність сприяє формуванню у дітей ціннісного ставлення до речей, відповідальності за довкілля та усвідомлення можливостей повторного використання ресурсів.

У процесі створення екотильди здобувачі освіти опановують базові навички крою та шиття, навчаються працювати із вторинною сировиною і знаходити оригінальні дизайнерські рішення, перетворюючи звичайні побутові матеріали на художні образи.

Рисунки 19–24

Рисунок 25

Використані джерела

1. Дороніна Т. В. Технологія виготовлення м'якої іграшки : навч. посіб. Київ : Либідь, 2020. 156 с.
2. Бойченко О. М. Розвиток творчих здібностей дітей засобами декоративно-ужиткового мистецтва. Харків : Основа, 2018. 128 с.
3. Екологічне виховання у позашкільній роботі : метод. рек. Київ : ІМЗО, 2021. 64 с.
4. Пащенко І. В. Апсайклінг як засіб формування екологічної свідомості школярів. *Наукові записки НПУ ім. М. П. Драгоманова*. 2020. № 4. С. 112–118.
5. Сталій розвиток та екологічне мислення : матеріали для педагогів. Київ : Освіта України, 2022. 80 с.
6. Офіційний сайт Tilda Fabrics. URL: <https://www.tildasworld.com>